

مسائل و مشکلات نشریات ادواری فارسی موجود در بخش نشریات ادواری کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

صدیقه احمدی فصیح^۱

چکیده: هدف این پژوهش تشخیص مسائل و مشکلات نشریات ادواری فارسی در کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران است. در این پژوهش از روش پیمایشی توصیفی و سندی استفاده شده است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که تعداد کل نشریات ادواری فارسی در کتابخانه ملی ۷۱۶۸ عنوان در ۶۷،۸۷۷ مجلد است. ۵،۱۱۵ عنوان مجله در ۴۲،۳۳۴ جلد و ۲،۰۵۳ عنوان روزنامه‌ها در ۲۵،۵۴۳ جلد موجودی نشریات کتابخانه ملی را تشکیل می‌دهد. کتابخانه ملی علی‌رغم وجود قانون واسپاری هرگز نتوانسته است مجموع انتشارات داخلی را به طور کلی جمع‌آوری نماید. عمده‌ترین مشکلات مربوط به این بخش کمبود نیروی انسانی، عدم اجرای صحیح قانون واسپاری، کمبود فضا و تجهیزات و نیز عدم استقلال بودجه خرید نشریات از کتاب است. صحافی عمده‌ترین و با صرفه‌ترین روش حفاظت و نگهداری در این کتابخانه است.

کلیدواژه‌ها: نشریات ادواری فارسی، کتابخانه ملی، مشکلات

مقدمه

در هر کشوری، کتابخانه ملی کتابخانه مادر است و در تمامیت خود، آینه تمام نمای فرهنگ معنوی هر قوم و ملتی به شمار می‌رود. آثار مکتوب و مصوری که در خلال اعصار و قرون متمادی در کتابخانه‌های ملی گردآوری و حفاظت شده میراث فرهنگی نسل‌های کهنی است که ظاهرآ از صحنه تاریخ ناپدید شده‌اند. برای پی‌بردن به حیات روحی و فکری اسلاف خود، برای

غور و تفحص در اندیشه‌های عقلانی، عرفانی، هنری و ادبی آنان، کتابخانه‌های ملی چنین گنجینه‌های عظیمی را در دل خود جای داده‌اند و در اختیار محققان قرار می‌دهند (مختاری معمار، حسین، ۱۳۷۴). یکی از آثار چاپی که کتابخانه ملی اقدام به جمع‌آوری آنها می‌کند، نشریات ادواری است. این نشریات به علت روزآمد بودن

۱. کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

تعریف عملیاتی اجزای مسئله

در این تحقیق منظور از نشریات ادواری همه روزنامه‌ها و مجله‌های فارسی است که به کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران رسیده است و در قالب تعاریف زیر می‌گنجد: ۱. نشریه‌ای که در وقت معین و با فاصله زمانی مشخص که معمولاً روزانه، یا چند بار در هفته است و وقایع را گزارش می‌دهد یا درباره موضوعات روز به بحث می‌پردازد. ۲. نشریه‌ای با عنوان مشخص که به صورت شماره‌ها یا جزوه‌های پیاپی با فاصله زمانی منظم برای مدت نامحدود منتشر شود و حاوی مقالاتی درباره موضوع‌های مختلف از نویسندگان مختلف است. مجله ممکن است برای عامه مردم تهیه شود و یا اختصاص به موضوع خاص یا گروه معین داشته باشد. فاصله زمانی شماره‌های یک مجله معمولاً بیش از سالی یک شماره است (سلطانی، پوری؛ راستین، فروردین؛ ۱۳۷۲).

پرسش‌های اساسی پژوهش

- پژوهش حاضر در صدد انجام فرآیند جمع‌بندی تحلیل‌ها و استخراج نتایج به پرسش‌های اساسی زیر پاسخ گوید:
۱. نحوه گردآوری نشریات ادواری فارسی در کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران به چه صورت است؟
 ۲. آماده‌سازی و سازماندهی نشریات ادواری فارسی در کتابخانه ملی ایران چگونه است؟
 ۳. خدمات مربوط به نشریات ادواری فارسی در کتابخانه ملی به چه صورت است؟
 ۴. وضعیت و چگونگی بودجه در این زمینه چگونه است؟
 ۵. وضعیت نیروی انسانی شاغل در بخش نشریات به چه صورت است؟
 ۶. وضعیت ساختمان و فضای اختصاص یافته برای

از اهمیت خاصی برخوردارند لذا ایجاب می‌کند فعالیت‌های مربوط به نشریات ادواری به صورت دقیق و کامل بررسی شود.

بیان مسئله

بر اساس اهداف و وظایف تعیین شده در اساسنامه مصوب سال ۱۳۶۹ مجلس شورای اسلامی، کتابخانه ملی وظیفه گردآوری، حفاظت، سازماندهی و اشاعه اطلاعات را برعهده دارد. بنابراین ضروری به نظر می‌رسد برای برنامه‌ریزی صحیح، اصولی، علمی و راهبرد سریع اهداف کتابخانه، مطالعاتی روی منابع موجود در آنها صورت گیرد. بخش نشریات و منابعی که در این بخش گردآوری می‌شود یکی از مهم‌ترین و شاید با در نظر گرفتن بار اطلاعاتی روزآمد آنها یکی از اساسی‌ترین بخش‌های کتابخانه ملی است. در واقع نشریات موجود در آن بخش وسیله مناسبی برای ارائه آخرین یافته‌های علمی و پژوهشی و نیز آشنا شدن محققان با میراث فرهنگی نسل‌های کهن است که گردآوری و حفاظت شده است. پس می‌توان گفت نشریات ادواری یکی از مهم‌ترین منابع کتابخانه ملی از نظر ارزش اطلاعاتی هستند ولی با همه تفصیلی که در مورد اهمیت نشریات ادواری ذکر شده است متأسفانه هنوز هم این منابع جایگاه واقعی خود را در کتابخانه ملی پیدا نکرده‌اند و مدیریت این منابع نیز با مشکلات زیادی روبه‌رو است. پرداختن به وضع موجود و بررسی وضعیت نشریات ادواری برای شناسایی مشکلات آنها ضروری به نظر می‌رسد و همچنین باعث آشنایی بیشتر با این منابع و مسائل مربوط به آنها می‌شود و در برنامه‌ریزی‌های آینده مؤثر خواهد بود. غرض از این تحقیق، بررسی وضعیت موجود و پرداختن به مسائل و مشکلات مربوط به نشریات ادواری در کتابخانه ملی از زمان دریافت تارانه خدمات است.

فواصل یا دوره انتشار، فهرست و صفحه عنوان، تفاوت نشریات ادواری با کتاب‌ها و مقایسه آنها در کتابخانه‌های تخصصی، نقش نشریات ادواری در کتابخانه‌های تخصصی و اهمیت آنها، گردش مجله‌ها و نشریات ادواری در کتابخانه‌های تخصصی ایران بررسی شده است.

پژوهشی با عنوان "مسائل مربوط به نشریات ادواری" توسط کبری آرائی اردکانی انجام شده است، که در این تحقیق نگارنده به بررسی وضعیت و مشکلات مربوط به نشریات ادواری از قبیل نبود افراد متخصص برای انتخاب نشریات تخصصی، عدم امکان دستیابی به بیشتر مجلات منتشر شده، کمبود منابع انتخاب، کمبود بودجه، کمبود نیروی متخصص، مشکلات پستی و عدم ارائه خدماتی چون ترجمه در کتابخانه‌های دانشگاهی با تاءکید بر کتابخانه‌های تهران پرداخته است (آرائی اردکانی، کبری، ۱۳۵۵).

پایان‌نامه ویدا بزرگ چمی با عنوان "بررسی وضعیت فهرست مشترک پایاندها در ایران" به بررسی نشریات می‌پردازد. هدف این پژوهش بررسی وضعیت فهرست‌های مشترک پایاندها در ایران است. در این پایان‌نامه نگارنده ضمن تعریف مقدماتی از نشریات ادواری و مسائل مختلف مربوط به آنها، تهیه فهرست‌های مشترک پایاندها را بیان کرده و سپس به بررسی وضعیت فهرست‌های مشترک در ایران پرداخته و در آخر آنها را با استانداردهای جهانی مقایسه کرده است (بزرگ چمی، ویدا، ۱۳۷۲).

تحقیقی با عنوان "رایانه‌ای کردن نشریات ادواری کتابخانه‌های دانشگاه شیراز" توسط آقایان مجید آذرخش و دکتر جعفر مهرداد انجام شده است و هدف آن، رایانه‌ای کردن سفارش و تهیه، برای کنترل، انتخاب و سفارش، واریسی پایاندها و پرداخت صورت حساب‌ها، رایانه‌ای کردن فهرست نویسی برای نگهداری رکورد مجموعه،

نشریات ادواری چقدر است؟
۷. شیوه‌های حفاظت و نگهداری از نشریات ادواری به چه صورت است؟

هدف و فایده پژوهش

هدف این پژوهش تشخیص مسائل و مشکلات نشریات ادواری فارسی در کتابخانه ملی جمهوری اسلامی است. نتیجه این تحقیق نیز ممکن است در برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌گذاری‌های آتی برای این منابع، مورد استفاده مدیران و کتابداران کتابخانه ملی قرار بگیرد و در تقویت نقاط مثبت و تصحیح نقاط ضعف مؤثر باشد. همچنین این تحقیق راهنمایی است برای آیندگان، اعم از محققان و کتابداران و یا علاقه‌مندان به موضوع، تا از نحوه گردآوری، حفاظت و نگهداری، سازماندهی و اشاعه اطلاعات این گونه مواد در کتابخانه ملی آگاهی یابند.

روش پژوهش و گردآوری اطلاعات

روش به کار گرفته شده در تحقیق روش پیمایشی توصیفی و سندی است. برای گردآوری اطلاعات مورد نیاز از شیوه‌های پرسشنامه، مشاهده، یادداشت برداری و مصاحبه با مسئولان مرتبط بهره برده شده است.

مروری بر تحقیقات پیشین

الف. مطالعات انجام شده در داخل کشور

پایان‌نامه فرزانه مهدیون با عنوان "نقش و اهمیت نشریات ادواری در کتابخانه‌های تخصصی و نحوه گردش آنها در ایران"، هدف نشان دادن ارزش و اهمیت نشریات ادواری و ویژگی‌های آن در کتابخانه‌های تخصصی را دنبال کرده است. در این تحقیق امر گردش نشریات ادواری بررسی شده است. ابتدا نشریات ادواری معرفی شده‌اند و سپس انواع مختلف نشریات ادواری،

ب. مطالعات انجام شده در خارج کشور
تحقیقی با عنوان گردآوری و مدیریت پاینده‌ها در کتابخانه‌های دانشگاهی نیجریه^۲ توسط پو.اس. آدام انجام گرفته که به فارسی هم ترجمه شده است. در این پژوهش نگارنده در مورد شیوه‌های گردآوری، مسائل مدیریتی نشریات ادواری در کتابخانه‌های دانشگاهی نیجریه به تحقیق پرداخته است و نتیجه می‌گیرد که این کتابخانه‌ها عمدتاً به سه روش اهدا، خرید و مبادله نشریات ادواری را تهیه می‌کنند. به دلیل داشتن سرعت لازم و قابل اطمینان بودن، خرید اصلی‌ترین روش گردآوری مجلات است. همچنین با توجه به نتایج این تحقیق کمبود بودجه و جدانبودن بودجه نشریات ادواری از بودجه دیگر منابع، کمبود نیروی انسانی متخصص و عدم امکان ارسال ارز برای تهیه مجلات خارجی و ناکافی بودن این تجهیزات از مشکلات این کتابخانه‌هاست.

تحقیقی با عنوان "سنجش نشریات کتابخانه ملی فرانسه" در سال ۱۹۸۹ توسط الس دلانی^۳ انجام شده است که در آن اطلاعاتی بنیادی از بخش نشریات کتابخانه ملی فرانسه ارائه شده است. نویسنده سپس به مدیریت عمومی گردآوری روزنامه‌ها و بررسی مشکلات فراهم‌آوری، نیازهای کاربران، نگهداری، دستیابی و منابع ملی می‌پردازد. توجه خاص نویسنده به فعالیت‌های کتابخانه‌ای در فهرست‌نویسی گذشته نگر معطوف شده است. به فعالیت‌های نگهداری و مرمت کتابخانه‌ای نیز پرداخته شده است (دلانی، الس، ۱۹۸۹).

پژوهشی با عنوان "حفاظت و نگهداری روزنامه‌های داخلی در بخش نشریات کتابخانه ملی فرانسه" که در سال ۱۹۸۲ توسط لوانان دانیل^۳ انجام شد، چنین نتیجه می‌گیرد که در کتابخانه ملی فرانسه در گذشته به علت

زیایانه‌ای کردن کنترل امانت، صحافی و جز آن بود (آذرخش، مجید و مهرداد، جعفر، ۱۳۷۴).
پایان‌نامه عزیز هدایتی خوشمهر با عنوان "بررسی وضعیت نشریات ادواری تخصصی موجود در کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه‌های شهر تبریز". به بررسی وضعیت نشریات ادواری تخصصی موجود در کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه‌های شهر تبریز پرداخته است. محقق در این پایان‌نامه نتیجه می‌گیرد که نبود هماهنگی بین بخش‌های مختلف، کمبود منابع مالی و عدم اعلام به موقع آن، مشکلات اداری و بوروکراسی، کمبود بودجه، عدم مدیریت صحیح و برنامه‌ریزی شده، بی‌توجهی مسئولان دانشگاه‌ها نسبت به تحقیق و نداشتن خط مشی مدون برای گزینش منابع و نشریات از دیگر مشکلات این کتابخانه‌ها است (هدایتی خوشمهر، عزیز، ۱۳۷۷).

پایان‌نامه محمدرضا سلیمانی با عنوان "بررسی وضعیت نشریات ادواری در کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه‌های صنعتی مستقر در تهران" به بررسی توصیفی وضعیت موجود نشریات ادواری در کتابخانه‌های مرکزی چهار دانشگاه بزرگ صنعتی تهران و به دست آوردن یک شناخت کلی از این وضعیت و آگاهی از نقاط ضعف و قوت هر کدام از این کتابخانه‌ها پرداخته است. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که در ارزیابی مجموعه مجلات این کتابخانه‌ها براساس استانداردهای پیشنهادی کمیته استانداردهای کتابخانه‌های دانشگاهی ایران (کتابخانه ملی) مجموعه هیچ‌کدام از کتابخانه‌ها به حد نصاب لازم نمی‌رسد و مجموعه‌های مجلات، موازی با افزایش تعداد استفاده‌کنندگان رشد نداشته است. کمبود بودجه و نبود کارمند متخصص و علاقه‌مند از عمده‌ترین مشکلات این کتابخانه‌ها است (سلیمانی، محمدرضا، ۱۳۷۵).

2. Else. Delaunay
3. Le- Nan- Danielle

بعدی قرار دارند. تقریباً ۴۵ درصد از نشریات به علوم اجتماعی اختصاص دارند. اما نشریه در زمینه های علوم، تکنولوژی، پزشکی، کتابداری و اطلاع رسانی نیز فراوان هستند و امکان برآورد کردن ۸۰ درصد نیازهای کاربران وجود دارد.

تجزیه و تحلیل یافته ها

پاسخ پرسش هایی که در زمینه های مختلف از طریق پرسشنامه و مصاحبه گردآوری شده است، استخراج و در جدول های توزیع فراوانی گنجانده شده است.

براساس نتایج به دست آمده از جدول ۱ توزیع فراوانی کل نشریات ادواری فارسی در کتابخانه ملی به تفکیک نحوه دریافت آنها به این شرح است: خرید ۴۹۲۷ (۷/۲۶ درصد)؛ اهداء ۵۴۲۶ (۸ درصد)؛ واسپاری ۵۷۵۲۴ (۸۴/۷۴ درصد).

همان طور که ملاحظه می شود بیشترین میزان دریافت

کمبود فضا و کارمند در زمینه حفاظت و نگهداری روزنامه های داخلی تلاشی صورت نگرفته است. در موارد خاص، آرشیوها توسط کتابخانه های عمومی و ناشران روزنامه ها نگهداری می شد که میکروفیلم برخی از آنها توسط انجمن حفاظت و تکثیر عکس روزنامه ها نگهداری می شد. بررسی که در سال ۱۹۷۶ انجام شد، نشان داد که فقط میکروفیلم ۲۸ روزنامه از ۷۲ روزنامه موجود است و پس از آن کتابخانه ملی شروع به فراهم آوری آنها کرد. با افزایش بودجه، برنامه ای برای میکروفیلم کردن مابقی روزنامه ها در سال ۱۹۸۰ آغاز شد. همچنین در این مقاله به جزئیات مراحل فراهم آوری مواد و نیز انجام مراحل برای میکروفیلم کردن آنها پرداخته شده است و نیز اشاره می کند که از هر روزنامه سه نسخه میکروفیلم تهیه می شود که یکی از آنها در انجمن حفاظت و تکثیر عکس روزنامه ها نگهداری می شود (دانیل، لوان، ۱۹۸۲).

جدول ۱. توزیع فراوانی کل موجودی نشریات ادواری فارسی به تفکیک نحوه دریافت آنها

نحوه دریافت نوع	خرید		اهداء		مبادله		واسپاری		جمع کل	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
نشریات ادواری فارسی	۴۹۲۷	۷/۲۶	۵۴۲۶	۸	۰	۰	۵۷۵۲۴	۸۴/۷۴	۶۷۸۷۷	۱۰۰

نشریات ادواری فارسی از طریق واسپاری بوده است. براساس نتایج به دست آمده از جدول ۲ توزیع فراوانی عنوان های مجلات براساس فاصله انتشاراتی و مخازن آنها به این شرح است:

بیشترین نوع مجله در مخزن نشریات سی تیر ماهنامه با ۱۸۰۰ عنوان (۴۹/۸۰ درصد) و کمترین نوع نشریه، سالنامه با ۵ عنوان (۰/۷ درصد) است و دیگر نشریات نیز مانند هفته نامه با ۵۵۰ عنوان (۱۵/۲۱ درصد)، فصلنامه با

تحقیقی توسط جرج ویتانر^۴ در سال ۱۹۸۸ با عنوان "بخش نشریات کتابخانه ملی بلغارستان" انجام شده است. نتایج تحقیق نشان می دهد که همه ساله در حدود ۱۰,۷۰۰ عنوان مجله در ۱۵۵,۰۰۰ شماره به کتابخانه ملی بلغارستان می رسد که در این میان بیشترین نشریات از روسیه، آلمان شرقی، چک، اسلواکی و لهستان، و مقدار کمتری از آنها از رومانی و مجارستان است. تقریباً ۴۰ درصد از نشریات خارجی از طریق مبادله به کتابخانه ملی می رسد. نشریات روسی و انگلیسی نسبت به سایر زبان ها از تعداد بیشتری برخوردارند و نشریات بلغاری در مقام

4. Georg: Vitaner

همچنین این جدول بیانگر این است که همه مجلات فارسی در تمام مخازن نشریات ادواری کتابخانه ۵,۱۱۵ عنوان است که از هفته نامه با ۷۳۱ عنوان (۱۴/۳۰ درصد)، ماهنامه با ۲۷۲۳ عنوان (۵۲/۴۳ درصد)، فصلنامه با ۱۵۰۲ عنوان (۲۲/۶۲ درصد)، سالنامه با ۶۳ عنوان (۷/۲۳ درصد) و گاهنامه با ۸۶ عنوان (۱/۶۹ درصد) تشکیل شده است. براساس نتایج به دست آمده از جدول ۳ توزیع فراوانی مجلدات مجلات فارسی براساس فاصله انتشار

۱۲۰۰ عنوان (۳۳/۱۹ درصد) و گاهنامه نیز با ۴۰ عنوان (۱/۱۰ درصد) به ترتیب در مراتب بعدی قرار می گیرند. بیشترین نوع مجله در مخزن نشریات بهارستان ماهنامه با ۸۸۲ عنوان (۶۳/۱۰ درصد) و کمترین نوع نشریه، سالنامه با ۳۷ عنوان (۲/۶۴ درصد) است و دیگر نشریات نیز مانند هفته نامه با ۱۷۶ عنوان (۱۲/۵۹ درصد)، فصلنامه با ۲۶۳ عنوان (۱۷/۸۱ درصد) و گاهنامه نیز با ۴۰ عنوان (۲/۸۷ درصد) به ترتیب در مراتب بعدی قرار می گیرند.

جدول ۲. توزیع فراوانی عنوان های مجلات فارسی براساس فاصله انتشاراتی و محل نگهداری آنها

محل مخزن	فاصله انتشار		ماهنامه	فصلنامه	سالنامه	گاهنامه	جمع
	تعداد	درصد					
ساختمان سی تیر	۵۵۰	۱۵/۲۱	۱۸۰۰	۱۲۰۰	۵	۴۰	۳۶۱۵
	۴۹/۸۰	۳۳/۱۹	۲۹/۸۰	۳۳/۱۹	۰/۷	۱/۱۰	۱۰۰
بهارستان	۱۷۶	۱۲/۵۹	۸۸۲	۲۶۳	۳۷	۴۰	۱۳۹۸
	۶۳/۱۰	۱۸/۸۱	۶۳/۱۰	۱۸/۸۱	۲/۶۴	۲/۸۷	۱۰۰
کانون کتابشناسی	۲	۳/۷۰	۲۵	۲۶	۱	—	۵۴
	۴۶/۳۰	۴۸/۱۴	۴۶/۳۰	۴۸/۱۴	۱/۸۶	—	۱۰۰
مرکز آموزش	۳	۶/۲۶	۲۶	۱۳	—	۶	۴۸
	۵۴/۱۷	۲۷/۰۹	۵۴/۱۷	۲۷/۰۹	—	۱۲/۶	۱۰۰
جمع	۷۳۱	۱۴/۳۰	۲۷۲۳	۱۵۰۲	۶۳	۸۶	۵۱۱۵
	۵۲/۴۳	۲۹/۳۷	۵۲/۴۳	۲۹/۳۷	۱/۲۳	۱/۶۹	۱۰۰

و تعداد جلدهای آنها در مخازن مختلف به شرح ذیل است:

بیشترین نوع مجله در مخزن نشریات سی تیر، ماهنامه با ۱۴,۵۰۰ جلد (۴۴/۳۰ درصد) و کمترین نوع نشریه، سالنامه با ۱۰ جلد (۳ درصد) است و دیگر نشریات نیز مانند هفته نامه با ۴۹۰۰ جلد (۱۴/۹۸ درصد)، فصلنامه با ۱۳۲۰۰ جلد (۴۰/۲۲ درصد) و گاهنامه نیز با ۱۲۰ جلد (۳/۷ درصد) به ترتیب در مراتب بعدی قرار می گیرند. در مخزن نشریات بهارستان بیشترین نوع مجله، ماهنامه با ۴۶۱۶ جلد (۵۷/۵۰ درصد) و کمترین نوع نشریه، گاهنامه با ۲۷ جلد (۳۰ درصد) است و دیگر نشریات نیز مانند هفته نامه با ۳۲۹۲ جلد (۶۳/۷۳ درصد)، فصلنامه با

بیشترین نوع نشریه در مخزن نشریات کانون کتابشناسی، فصلنامه با ۲۶ عنوان (۴۸/۱۷ درصد) و کمترین نوع نشریه سالنامه با ۱ عنوان (۷/۸۶ درصد) است و دیگر نشریات نیز مانند هفته نامه با ۲ عنوان (۳/۷۰ درصد) و ماهنامه با ۲۵ عنوان (۴۶/۳۰ درصد) در مراتب بعدی قرار دارند و گاهنامه نیز اصلاً در این مخزن موجود نیست. بیشترین نوع نشریه در مخزن نشریات مرکز آموزش، ماهنامه با ۲۶ عنوان (۵۴/۱۷ درصد) و کمترین نوع نشریه هفته نامه با ۳ عنوان (۶/۲۶ درصد) است و دیگر نشریات، نیز مانند فصلنامه با ۱۳ عنوان (۲۷/۰۹ درصد) و گاهنامه نیز با ۶ عنوان (۱۲/۶ درصد) به ترتیب در مراتب بعدی قرار می گیرند و سالنامه نیز در این مخزن موجود نیست.

جدول ۳. توزیع فراوانی موجودی مجلات فارسی براساس فاصله انتشار و تعداد جلد‌های آنها در مخازن مختلف

محل مخزن	فاصله انتشار		ماهنامه	فصلنامه	سالنامه	گاهنامه	جمع
	تعداد	درصد					
ساختمان سی تیر	۴۹۰۰	۱۴/۹۸	۱۴۵۰۰	۴۰/۳۲	۱۰	۱۲۰	۳۲۷۳۰
					۰/۰۳	۰/۳۷	۱۰۰
بهارستان	۳۲۹۲	۶۳/۷۳	۴۶۱۶	۹/۲۶	۲/۲۰	۲۷	۸۹۶۲
						۰/۳۰	۱۰۰
کانون کتابشناسی	۳۴	۹/۷۱	۱۷۷	۳۷/۴۲	۸	-	۳۵۰
					۲/۲۹	-	۱۰۰
مرکز آموزش	۵۲	۱۷/۸۰	۱۲۵	۲۶/۰۲	-	۳۹	۲۹۲
						۱۳/۳۶	۱۰۰
جمع	۸۲۷۸	۱۹/۵۶	۱۹۴۱۸	۳۳/۶۲	۲۱۶	۱۸۶	۴۲۳۳۴
					۰/۵۱	۰/۴۳	۱۰۰

۸۲۹ جلد (۹/۲۶ درصد) و سالنامه نیز با ۱۹۸ جلد (۲/۲۰ درصد) به ترتیب در مراتب بعدی قرار می‌گیرند.

بیشترین نوع مجله در مخزن نشریات کانون کتابشناسی، ماهنامه با ۱۷۷ (۵۰/۵۸ درصد) و کمترین نوع مجله سالنامه با ۸ جلد (۲/۲۹ درصد) است و دیگر نشریات نیز مانند هفته‌نامه با ۳۴ جلد (۹/۷۱ درصد) فصلنامه با ۱۳۱ جلد (۳۷/۴۱ درصد) در مراتب بعدی قرار دارند. گاهنامه نیز در این مخزن وجود ندارد.

در مخزن نشریات مرکز آموزش بیشترین نوع مجله ماهنامه با ۱۲۵ جلد (۴۲/۸۰ درصد) و کمترین نشریه گاهنامه با ۳۹ جلد (۱۳/۳۶ درصد) است و دیگر نشریات نیز مانند فصلنامه با ۷۶ جلد (۲۶/۰۲ درصد) و هفته‌نامه نیز با ۵۲ جلد (۱۷/۸۰ درصد) به ترتیب در مراتب بعدی قرار می‌گیرند و سالنامه نیز در این مخزن موجود نیست.

همچنین این جدول بیانگر این است که کل مجلدات مجلات فارسی در تمام مخازن نشریات ادواری کتابخانه ملی ۴۲،۳۳۴ جلد است که از هفته‌نامه با ۸۲۷۸ جلد (۱۹/۵۶ درصد)، ماهنامه ۱۹۴۱۸ (۴۵/۸۷ درصد)، فصلنامه با ۱۴۲۳۶ جلد (۳۳/۶۲ درصد)، سالنامه با ۲۱۶ جلد (۰/۵۱)

درصد) و گاهنامه نیز با ۱۸۶ جلد (۰/۴۳ درصد) تشکیل شده است.

براساس نتایج به دست آمده از جدول ۴، توزیع فراوانی عنوان‌های روزنامه‌های فارسی براساس فاصله انتشار و مخازن آن‌ها به این شرح است:

بیشترین نوع روزنامه موجود در مخزن نشریات سی تیر، ماهنامه با ۵۱۰ عنوان (۳۸/۴۷ درصد) و کمترین نوع روزنامه، دوروزنامه با ۲ عنوان (۰/۱۶ درصد) است و دیگر نشریات نیز مانند روزنامه با ۴۱۰ عنوان (۳۰/۹۳ درصد)، هفته‌نامه با ۳۴۰ عنوان (۲۵/۶۴ درصد)، دو هفته‌نامه با ۵۰ عنوان (۳۷/۸۱ درصد) و گاهنامه با ۱۶ عنوان (۱۲/۰ درصد) به ترتیب در مراتب بعدی قرار می‌گیرند.

در مخزن نشریات بهارستان بیشترین نوع روزنامه، هفته‌نامه با ۵۲۹ عنوان (۷۳/۴۸ درصد) و کمترین نوع روزنامه، دو هفته‌نامه و گاهنامه هر یک با ۴ عنوان (۰/۵۶ درصد) هستند و دیگر نشریات نیز مانند روزنامه با ۱۵۳ عنوان (۲۷/۲۶ درصد) و ماهنامه با ۳۰ عنوان (۴/۱۷ درصد) در مراتب بعدی قرار دارند و همچنین این مخزن فاقد دوروزنامه است.

جدول ۴. توزیع فراوانی عنوان‌های روزنامه‌های فارسی براساس فاصله انتشار و مخازن آنها

محل مخزن	فاصله انتشار		روزنامه	دوروزنامه	هفته‌نامه	دوهفته‌نامه	ماهنامه	گاهنامه	جمع کل
	تعداد	درصد							
ساختمان سی تیر	۴۱۰	۳۰/۹۳	۲	۲۵/۶۴	۳/۷۸	۵۰	۳۸/۴۷	۱۶	۱۳۲۶
	—	—	—	—	—	—	—	—	—
بهارستان	۱۵۳	۲۱/۲۶	—	۷۳/۴۸	۴	۴	۴/۱۷	۴	۷۲۰
	—	—	—	—	—	—	—	—	—
کانون کتابشناسی	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	—	—	—	—	—	—	—	—	—
مرکز آموزش	۷	۱۰۰	—	—	—	—	—	—	۷
	—	—	—	—	—	—	—	—	—
جمع	۵۷۰	۲۷/۷۷	۲	۴۲/۳۲	۵۴	۸۶۹	۲۶/۳۰	۲۰	۲۰۵۳
	—	—	—	—	—	—	—	—	—

همچنین این جدول بیانگر این است که همه روزنامه‌های موجود در تمام مخازن نشریات ادواری کتابخانه ملی ۲۰۵۳ عنوان است که از این میان روزنامه با ۵۷۰ عنوان (۲۷/۷۷ درصد)، دوروزنامه با ۲ عنوان (۰/۱۰ درصد)، هفته‌نامه با ۸۶۹ عنوان (۴۲/۳۲ درصد)، دوهفته‌نامه با ۵۴ عنوان (۲/۶۳ درصد)، ماهنامه با ۵۴۰ عنوان (۲۶/۳۰ درصد) و گاهنامه نیز با ۲۰ عنوان (۰/۹۸ درصد)

مخزن نشریات کانون کتابشناسی فاقد عناوین روزنامه، دوروزنامه، هفته‌نامه، دوهفته‌نامه، ماهنامه و گاهنامه است. همه مجموعه روزنامه‌های موجود در مخزن نشریات مرکز آموزش ۷ عنوان است که آن هم به روزنامه اختصاص دارد و دوروزنامه، هفته‌نامه، دوهفته‌نامه، ماهنامه و گاهنامه در آن موجود نیست.

جدول ۵. توزیع فراوانی جلد‌های روزنامه‌های فارسی براساس فاصله انتشار و مخازن آنها

محل مخزن	فاصله انتشار		روزنامه	دوروزنامه	هفته‌نامه	دوهفته‌نامه	ماهنامه	گاهنامه	جمع کل
	تعداد	درصد							
ساختمان سی تیر	۴۸۰۰	۲۸/۳۴	۵	۵۹/۶۶	۲/۰۳	۳۴۵	۹/۷۴	۳۲	۱۶۹۳۲
	—	—	—	—	—	—	—	—	—
بهارستان	۵۵۸۵	۶۴/۸۶	—	۳۴/۵۱	۱۰	۳۶	۰/۴۱	۸	۸۶۱۱
	—	—	—	—	—	—	—	—	—
کانون کتابشناسی	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	—	—	—	—	—	—	—	—	—
مرکز آموزش	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	—	—	—	—	—	—	—	—	—
جمع	۱۰۳۸۵	۴۰/۶۶	۵	۵۱/۱۸	۱۳/۷۲	۳۵۵	۱۶۸۶	۴۰	۲۵۵۴۲
	—	—	—	—	—	—	—	—	—

نتیجه گیری و پیشنهادها

براساس یافته های پژوهش و تجزیه و تحلیل آنها نتایج کلی زیر حاصل شد: تعداد کل نشریات ادواری فارسی در کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۷,۱۶۸ عنوان و ۶۷,۸۷۷ جلد است که از این میان بیشترین نوع نشریه در این کتابخانه ماهنامه در مخزن سی تیر با ۱۸۰۰ عنوان (۴۹/۸۰ درصد) و ۱۴۵۰۰ مجلد (۴۴/۳۰ درصد) و کمترین نوع نشریه در مخزن کانون کتابشناسی، سالنامه با ۱ عنوان (۱/۸۶ درصد) و ۸ مجلد (۲/۲۹ درصد) است.

۲. تهیه و سفارش نشریات ادواری در کتابخانه ملی از راه های مختلفی چون خرید، اهدا و مبادله و واسپاری انجام می شود که در این میان واسپاری اصلی ترین روش گردآوری نشریات در این کتابخانه است.

۳. براساس اطلاعات به دست آمده، کمیته انتخاب در این کتابخانه نقش و فعالیت به سزایی ندارد و همچنین روند سازمان یافته و مدوئی برای انتخاب نشریات ادواری وجود ندارد، زیرا کتابخانه ملی طبق اساسنامه مسئولیت گردآوری، سازماندهی، حفظ و نگهداری از همه آثار مکتوب و غیر مکتوب را که جزء میراث ملی به شمار می آیند، برعهده دارد، علاوه بر این برای تهیه و سفارش نشریات نیز همانند انتخاب، روند سازمان یافته و تدوین شده ای وجود ندارد و بیشترین فعالیت سفارش به پیگیری برای رفع کسری شماره های نشریات ارسال نشده از سوی ناشران به کتابخانه ملی است.

۴. کتابخانه ملی علی رغم وجود قانون واسپاری هرگز نتوانسته است مجموعه انتشارات داخلی را به طور کامل جمع آوری نماید. وجود کسری در شماره نشریات مبین این امر است. البته لازم به ذکر است که طبق بررسی به عمل آمده، همه عنوان های نخست نشریات (مجلات) منتشر شده در شهرستان ها به کتابخانه ملی می رسد که

تشکیل گردیده است.

براساس نتایج به دست آمده از جدول ۵ توزیع فراوانی جلد های روزنامه های فارسی براساس فاصله انتشار و مخازن آنها به شرح زیر است.

بیشترین نوع روزنامه در مخزن نشریات سی تیر، هفته نامه با ۱۰۱۰۰ جلد (۵۹/۶۶ درصد) و کمترین نوع روزنامه، دوروزنامه با ۵ جلد (۰/۰۲ درصد) است و دیگر نشریات نیز مانند روزنامه با ۴۸۰۰ جلد (۲۸/۳۴ درصد)، ماهنامه با ۱۶۵۰ جلد (۹/۷۴ درصد)، دو هفته نامه با ۳۴۵ جلد (۲/۰۳ درصد) و گاهنامه نیز با ۳۲ جلد (۰/۱۹ درصد) به ترتیب در مراتب بعدی قرار می گیرند.

در مخزن نشریات بهارستان بیشترین نوع روزنامه، روزنامه با ۵۵۸۵ جلد (۶۴/۸۶ درصد) و کمترین نوع روزنامه، گاهنامه با ۸ جلد (۰/۱ درصد) است و دیگر نشریات نیز مانند هفته نامه با ۲۹۷۲ جلد (۳۴/۵۱ درصد)، دو هفته نامه با ۱۰ جلد (۰/۱۱ درصد) و ماهنامه نیز با ۳۶ جلد (۰/۴۱ درصد) در مراتب بعدی قرار می گیرند و دوروزنامه نیز در این مخزن موجود نیست.

مخزن نشریات کانون کتابشناسی و مرکز آموزش فاقد مجلدات روزنامه، دوروزنامه، هفته نامه، دو هفته نامه، ماهنامه و گاهنامه است.

همچنین این جدول بیانگر این است که همه روزنامه های موجود در تمام مخازن نشریات ادواری کتابخانه ملی ۲۵,۵۴۳ جلد است که از این میان روزنامه با ۱۰,۳۸۵ جلد (۴۰/۶۶ درصد)، دوروزنامه با ۵ جلد (۰/۰۱ درصد)، هفته نامه با ۱۳,۰۷۲ جلد (۵۱/۱۸ درصد)، دو هفته نامه با ۳۵۵ جلد (۱/۳۹ درصد)، ماهنامه با ۱۶۸۶ جلد (۶/۶۰ درصد) و گاهنامه نیز با ۴۰ جلد (۰/۱۶ درصد) تشکیل شده است.

این امر را می‌توان از موارد زیر استنباط کرد: ۱. جمع‌آوری اطلاعات پیاپیها برای انتشار راهنمای مجلات ایران توسط کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ۲. دریافت شماره ISSN (شماره استاندارد بین‌المللی پیاپیها) از کتابخانه ملی جمهوری اسلامی. ۳. عمده‌ترین مشکلات تهیه و سفارش (گردآوری)، عدم اجرای دقیق قانون واسپاری است که به شرح زیر است:

تا سال ۱۳۷۹ که وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مجری این قانون بود، کتابخانه ملی با مشکلات چندانی مواجه نبوده است اما از زمانی که وزارت ارشاد نقش واسطه‌ای ندارد و ناشران را موظف کرده است که مستقیماً انتشارات خود را به کتابخانه ملی ارسال نمایند، کتابخانه ملی با مشکلات فراوانی نسبت به قبل مواجه شده است. ناشران انتشارات خود را علی‌رغم لازم‌الاجرا بودن این قانون به کتابخانه ملی تحویل نمی‌دهند و در این میان وصول نسخ از ناشران شهرستان‌ها که عمده‌ترین مشکل واسپاری است به دلیل هزینه‌های بالای خدمات پستی به دقت انجام نمی‌گیرد.

برخی از ناشران توجه لازم به اجرای صحیح قانون واسپاری نشان نمی‌دهند و در این میان انتشارات دولتی به دلیل عدم نیاز به مجوزهای خاص انتشاراتی سهم عمده‌ای دارند.

همچنین ممکن است عواملی نظیر نبود ارتباط مطلوب میان کتابخانه ملی با دیگر کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی و عدم برخورد مراجع اجرایی نیز اثرگذار بوده باشد.

۶. روش سازماندهی نشریات در کتابخانه ملی عبارتند از: ۱. روش ثبت در کاردکس که این روش برای تنظیم نشریات جاری استفاده می‌شود، ۲. روش

فهرست‌نویسی توصیفی که از این روش، برای تنظیم دوره‌های جلد شده نشریات استفاده می‌شود. البته در ساختمان سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی که اخیراً در کتابخانه ملی ادغام شده است برای سازماندهی نشریات، علاوه بر روش فوق از روش نمایه‌سازی نیز استفاده می‌شود. تا سال ۱۳۷۷ فهرست‌نویسی استاندارد بوده است و نشریات با استفاده از فهرست‌نویسی انگلواامریکن فهرست‌نویسی می‌شدند که از این تاریخ به بعد متوقف شده است و در حال حاضر قرار است با همان فرمت و اضافه کردن موجودی به کاربرد فهرست‌نویسی، این روند ادامه یابد.

۷. براساس اطلاعات به دست آمده، بودجه خرید نشریات ادواری از بودجه خرید کتاب جدا نیست و بودجه تخصیصی کتابخانه برای خرید نشریات ادواری، بسته به اینکه کتابخانه تا چه حد اقدام به خرید نشریات نماید افزایش می‌یابد. طبق اظهارات ریاست بخش نشریات و امور مالی، کتابخانه ملی برای خرید کتاب و نشریه با محدودیت بودجه مواجه نیست. همچنین بررسی‌های به عمل آمده نشان می‌دهد که کل بودجه کتابخانه طی سال‌های ۱۳۷۷-۱۳۷۹ ۲۹,۶۷۶,۵۰۰,۰۰۰ ریال بوده است و فقط ۳۴۹,۰۰۰,۰۰۰ ریال یعنی (۷۸ درصد) به خرید کتاب و نشریه اختصاص یافته است و برای خرید نشریات ادواری نیز ۳۶,۷۲۶,۷۲۴ ریال یعنی (۱۲ درصد) صرف شده است که در مقایسه با خرید کتاب بسیار محدودتر است. بنابراین عدم استقلال بودجه خرید نشریات از کتاب و نامشخص بودن میزان بودجه از مشکلات مربوط به این بخش است.

۹. در مجموع از بررسی‌های به عمل آمده درباره‌ی ارائه خدمات در کتابخانه ملی نتایج زیر حاصل می‌شود:

طبق آیین‌نامه و اساسنامه امانت در کتابخانه ملی،

اما متأسفانه این خدمات در بخش نشریات کتابخانه ملی (سی تیر) انجام نمی شود اما در ساختمان سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی سابق که اینک در کتابخانه ملی ادغام گردیده است، فعالیت نمایه سازی انجام می شود و لوح فشرده نما (نمایه ملی ایران) نیز حاصل همین فعالیت است.

با توجه به اینکه خدمات ترجمه یکی از موارد مندرج در شرح وظایف مربوط به خدمات اطلاعات مکتوب است و می تواند در کتابخانه ملی انجام شود، متأسفانه اطلاعات به دست آمده در این زمینه نشان می دهد این خدمات که می تواند بسیار هم مفید واقع شود، ارائه نمی گردد.

خدمات تکثیر یکی از مهم ترین خدمات مربوط به اشاعه اطلاعات در بخش نشریات ادواری است که در کتابخانه ملی این گونه خدمات ارائه می شود.

در بخش نشریات ادواری کتابخانه ملی برای ارائه خدمات، علاوه بر موارد فوق الذکر از خدمات رایانه ای نیز برای بازیابی اطلاعات در زمینه نشریات که شامل لوح فشرده نمایه و لوح فشرده نما (نمایه ملی ایران) و

اینترنت است، به صورت محدود استفاده می شود و همچنین اطلاعات کتابشناختی نشریات ادواری موجود در کتابخانه ملی نیز تا سال ۱۳۷۷ در ساختمان نیاوران از طریق رایانه قابل بازیابی است. علاوه بر این برای اشاعه اطلاعات، کتاب های راهنمای روزنامه ها و مجلات و فهرست مقالات نیز در بخش نشریات استفاده می شود.

۱۰. نتایج حاصل از حفاظت و نگهداری نشریات در کتابخانه ملی نشان می دهد که صحافی رایج ترین و باصرفه ترین روش حفاظت و نگهداری از نشریات در کتابخانه ملی است و این کار به طور مرتب در بخش صحافی کتابخانه ملی انجام می گیرد.

امانت هر گونه کتاب و نشریه و جز آن به خارج از کتابخانه ممنوع است و تنها امکان مطالعه در محل برای مراجعان وجود دارد.

خدمات اطلاع رسانی عمده ترین هدف کتابخانه ملی در بُعد اشاعه اطلاعات است و مطابق نمودار سازمانی این بخش از دو گروه ها خدمات مرجع و مشاوره و خدمات اطلاعات مکتوب تشکیل شده است. خدمات مرجع و مشاوره اخص ترین کار راهنمایی را برای محققان انجام می دهد که در وقت آنان برای گردآوری اطلاعات نقش به سزایی دارد. در کتابخانه ملی برای ارائه خدمات مرجع و مشاوره شرح وظایفی تدوین شده است اما متأسفانه آنچه در شرح وظایف آمده است و انتظار بهره گیری از توان علمی و فناوری در ارائه خدمات مرجع از آن انتظار می رود در کتابخانه ملی اتفاق نمی افتد. کارکنان این بخش بیشتر متکی به تجربه قبلی هستند تا به علم فناوری، برخی از موارد مندرج در شرح وظایف نیز به طور ناقص انجام می گیرد و برخی دیگر اصلاً انجام نمی گیرد و امکان انجام برخی موارد نیز میسر نیست.

برای خدمات اطلاعات مکتوب با توجه به اینکه کتابخانه ملی نقش کتابخانه عمومی را دارد و در بُعد پژوهشی از جایگاه ویژه ای برخوردار است و این بخش از خدمات یکی از مؤثرترین خدمات در ارائه اطلاعات است، شرح وظایفی تدوین گردیده است که از موارد مندرج در آن، فقط بند یک که مربوط به تهیه و تدوین راهنمای نشریات موجود در کتابخانه ملی است انجام می شود. بنابراین به طور کلی می توان گفت که هیچ کدام از دو خدمت مذکور به شکل مؤثری ارائه نمی شود.

خدمات نمایه سازی و چکیده نویسی از جمله خدماتی است که می تواند در بخش نشریات ارائه شود،

مشخص شد که از رایانه برای انجام برخی امور نشریات ادواری بهره برده می شود و در کتابخانه ملی نیز از تمام قابلیت های رایانه در بخش نشریات ادواری استفاده نمی شود. بیشترین استفاده هایی که از رایانه در بخش نشریات این کتابخانه می شود برای بازیابی اطلاعات مورد نیاز از نشریات ادواری است که از لوح فشرده نمایه و لوح فشرده نما (نمایه ملی ایران) استفاده می شود. مراجعه کنندگان برای بازیابی اطلاعات مورد نیاز می توانند از اینترنت نیز استفاده نمایند، اما با محدودیت زمانی مواجه هستند و همچنین علاوه بر موارد فوق الذکر اطلاعات کتابشناختی نشریات ادواری موجود در کتابخانه ملی نیز تا سال ۱۳۷۷ تنها در ساختمان نیوران از طریق رایانه قابل بازیابی است. از قابلیت های دیگر رایانه چون کنترل امانت و گردش نشریات، قابلیت های مربوط به سفارش و نیز امور مالی و غیره استفاده نمی شود.

پیشنهاد های برخاسته از یافته های این پژوهش عبارت است از:

۱. تهیه بانک های اطلاعاتی از موجودی کتابخانه در زمینه نشریات ادواری تا از این طریق شماره های کسری نشریات مشخص شود و همچنین با بهره گیری از این بانک های اطلاعاتی ارتباط میان این کتابخانه با کتابخانه های دیگر برای تبادل اطلاعات به سهولت انجام می گیرد.

۲. سیاست گذاری های اصولی و کلی برای جمع آوری نشریات شهرستان ها، سازمان های دولتی و خارج از کشور تدوین گردد. کتابخانه ملی موظف به گردآوری نشریات خارج از کشور نیز است ولی در این زمینه هیچ کار منسجم و سازمان یافته ای انجام نمی شود. ضرورت دارد در این زمینه نیز اقداماتی صورت گیرد.

تهیه میکروفیلم و نسخه دوم، یکی دیگر از روش های حفاظت و نگهداری در کتابخانه ملی است که به طور مرتب انجام نمی گیرد و تهیه نسخه دوم بیشتر در زمینه نشریات قدیمی است.

زدودن گردوغبار و همچنین سمپاشی برای مبارزه با آفات زیستی (تقریباً سالی یک بار) از دیگر روش های حفاظت و نگهداری در کتابخانه ملی است که به طور مرتب انجام می گیرد.

استفاده از روش های دیگر، چون ضد عفونی کردن نشریات و اسیدزدایی آنها در کتابخانه مورد پژوهش، رایج نیست.

تجهیزات حفاظتی که در اختیار بخش نشریات ادواری قرار دارند عبارتند از: نظام اعلام خطر و کپسول آتش نشانی. مخزن فاقد دماسنج و رطوبت سنج است و برای گرمایش و سرمایش نیز از شوفاژ و کولر های گازی استفاده می شود بنابراین به طور کلی می توان نتیجه گرفت که بخش نشریات ادواری کتابخانه ملی از نظر تجهیزات حفاظت از استاندارد لازم و نیز از وضعیت مطلوبی برخوردار نیست.

۱۱. فضای اختصاص یافته به هیچ عنوان کافی نیست و کمبود فضا از مشکلات اساسی این بخش محسوب می شود که از ساختمان مناسبی نیز برخوردار نیست و قابلیت گسترش در آینده را ندارد. بخش نشریات ادواری فارسی فاقد تالار مطالعه اختصاصی است و از تالار مطالعه کتاب به طور مشترک استفاده می شود.

همچنین از نظر نور، تهویه، رطوبت و دیگر موارد ایمنی از وضعیت مطلوبی برخوردار نیست. امید است که در آینده نزدیک با انتقال به ساختمان جدید (در حال ساخت کتابخانه) این مشکلات حل شوند.

۱۲. از منابع به دست آمده در زمینه کاربرد رایانه،

۸. با توجه به اینکه سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی در کتابخانه ملی ادغام گردیده است و کار نمایه سازی نشریات را انجام می دهد، بخش نشریات کتابخانه ملی نیز به آنها بپیوندد و یا اینکه این واحد گسترش یابد و کار نمایه سازی را انجام دهد.

۹. کتابخانه ملی می تواند از راه اعلام رسمی در رسانه های عمومی و یا توسط کارگزاران، شماره کسری نشریات قدیمی و نیز مجموعه های ارزشمند نشریات را تهیه نماید.

منابع

۱. آدم، پ. واس (۱۳۷۲). گردآوری و مدیریت پایندها در کتابخانه های دانشگاهی نیجریه: اشاره هایی برای بهبود کیفیت خدمات کتابخانه. ترجمه صادق پور حسن طنابچی. اطلاع رسانی، دوره دهم، ۱ (بهار ۱۳۷۲)، ص ۲۴-۳۲.

۲. آذرخش، مجید؛ مهرداد، جعفر. گزارش طرح رایانه ای کردن نشریات ادواری کتابخانه های دانشگاه شیراز. شیراز: مرکز نشر دانشگاهی شیراز، ۱۳۷۴.

۳. آرائی اردکانی، کبری. "مسائل مربوط به نشریات ادواری". کتابداری، دفتر ششم ۱۳۵۵: ۲۵-۳۲.

۴. بزرگ چمی، ویدا. "بررسی وضعیت فهرست مشترک پایندها در ایران". پایان نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال، ۱۳۷۲.

۵. سلطانی، پوری؛ راستین، فروردین. اصطلاحنامه کتابداری ذیل "نشریات ادواری".

۶. سلیمانی، محمدرضا. "بررسی وضعیت نشریات ادواری در کتابخانه های مرکزی دانشگاه های صنعتی

۳. به طور کلی کتابخانه ملی برای پیگیری نشریات ادواری، سیاست خاصی را به کار نگرفته است و اصول تدوین شده ای در این زمینه وجود ندارد، بنابراین برای غنی سازی مجموعه کتابخانه و جبران کسری نشریات، پیگیری مستمر لازم است و ضرورت دارد واحدی به نام پیگیری راه اندازی شود تا مسئولان کتابخانه با پیگیری مستمر از تأخیر در ارسال نشریات جلوگیری نمایند.

۴. ایجاد شعبه در یکی از کتابخانه های بزرگ شهرستان ها که ناشران انتشارات خود را به آن تحویل نمایند تا از آن طریق به کتابخانه ملی ارسال شود.

۵. با توجه به حجم زیاد کار در بخش نشریات، تعداد نیروهایی که در این بخش مشغول به کار هستند بسیار کمند و در ضمن از انسجام لازم برخوردار نیستند و کارشان تفکیک شده نیست ممکن است یک کارمند به به کارهای مختلفی از جمله سازماندهی و آماده سازی و یا ارائه فهرست پردازد و در حقیقت نیروی انسانی مناسب با مجموعه موجود نیست، بنابراین ضرورت دارد وظایف کارکنان در داخل بخش ها تفکیک گردد و همچنین مشکل اصلی این بخش که کمبود نیرو است حل شود تا با افزایش کارکنان توان انجام کار با کیفیت بالا فراهم شود.

۶. شایسته است از برخی نشریات قدیمی که مورد استفاده بیشتری دارند نسخه های متعدد تهیه شود تا در اختیار مراجعه کنندگان قرار گیرد.

۷. پیشنهاد می شود میزان همپوشانی نشریات در مخازن سی تیر، بهارستان، کانون کتابشناسی و مرکز آموزش مشخص گردد تا از طریق نسخه های تکراری، کسری شماره نشریات در مخزن اصلی مشخص و برطرف گردد.

10. Danielle, Nan. Bulletin d'informations de l'Association des Bibliothecaires Francaiso (winter 1982). PP. 15-19. "Conservation of Local Editions of News Papers in the Periodicals Department at the National Library"

11. Else, Delauny. "The Department of Periodicals at the National Library of France". International Library Review, Vol.21, No.1 (January 1989): 37-46.

تاریخ دریافت: ۸۷/۵/۵

مستقر در تهران". پایان نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، ۱۳۷۵. واحد تهران شمال.

۷. مختاری معمار، حسین. درآمدی بر کتابداری. شیراز: نشر قو، ۱۳۷۴. ص ۳۳.

۸. مهدیون، فرزانه. نقش و اهمیت نشریات ادواری در کتابخانه های تخصصی و نحوه گردش آنها در ایران". پایان نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی، دانشکده علوم تربیتی، دانشگاه تهران، ۱۳۵۶.

۹. هدایتی خوشمهر، عزیز. بررسی وضعیت نشریات ادواری تخصصی موجود در کتابخانه های مرکزی دانشگاه های شهر تبریز". پایان نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال، ۱۳۷۷.